

C-643/23. sz. ügy**Az előzetes döntéshozatal iránti kérelemről a Bíróság eljárási szabályzata
98. cikkének (1) bekezdése alapján készített összefoglalás****A benyújtás napja:**

2023. október 26.

A kérdést előterjesztő bíróság:Tribunal da Relação de Lisboa (lisszaboni fellebbviteli bíróság,
Portugália)**Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat kelte:**

2023. július 4.

Fellebbező:

Agenciart — Management Artístico, Sociedade Unipessoal, Lda.

Ellenérdekű fél:

CT

Az alapügy tárgya

A Tribunal da Relação de Lisboa (lisszaboni fellebbviteli bíróság) által vizsgált fellebbezés tárgya a fizetési meghagyásos eljárás alkalmazási körének körülhatárolása, nevezetesen az, hogy teljesülnek-e az ezen eljárás feltételül szabott objektív és szubjektív követelmények – A 2011/7/EU irányelv 2. cikkének 1., illetve 3. pontjában szereplő „kereskedelmi ügyletek”, illetve „vállalkozás” fogalma – Önálló szakmai tevékenység keretében szervezetként való működés és e tevékenység strukturált formában történő végzése

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgya és jogalapja

Az uniós jog értelmezése, különösen a kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló, 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2011. L 48., 1. o.; helyesbítések: HL 2012. L 233., 3. o.; HL 2015. L 218., 82. o.) (5) preambulumbekkezdése és 2. cikkének 3. pontja – EUMSZ 267. cikk.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

A 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (5) preambulumbekzdésének és 2. cikke 3. pontjának értelmében és alkalmazásában „vállalkozásnak” kell-e tekinteni a színésznői hivatást rendszeresen, egyéni vállalkozóként, díjazás ellenében gyakorló természetes személyt, még ha nem is rendelkezik az erőforrások szervezett struktúrájával (mivel e tevékenységet anélkül végzi, hogy a szakmai tevékenységéhez kapcsolódó saját helyiséggel, személyzettel, eszközökkel, illetve berendezésekkel rendelkezne)?

Az uniós jog hivatkozott rendelkezései

A kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni fellépésről szóló, 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv: (5) és (10) preambulumbekzdés, valamint 2. cikk, 1. és 3. pont

A nemzeti jog hivatkozott rendelkezései

Decreto-Lei n.º 62/2013, de 10 de maio, que estabelece medidas contra os atrasos no pagamento de transações comerciais, e transpõe a Diretiva n.º 2011/7/UE, do Parlamento Europeu e do Conselho, de 16 de fevereiro de 2011 (A kereskedelmi ügyletekhez kapcsolódó késedelmes fizetések elleni intézkedésekről, valamint a 2011. február 16-i 2011/7/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv átültetéséről szóló 2013. május 10-i 62/2013. sz. törvényerejű rendelet): különösen a 3. cikk, b) és d) pont.

„3. cikk

Fogalommeghatározások

E törvényerejű rendelet alkalmazásában:

[...]

b) „kereskedelmi ügyletek”: vállalkozások, illetve vállalkozások és hatóságok között lebonyolított olyan ügyletek, amelyek tárgya fizetés ellenében áruk adásvétele vagy szolgáltatások nyújtása;

[...]

d) „vállalkozás”: hatóságnak nem minősülő, önálló gazdasági vagy szakmai tevékenységet folytató szervezet, még ha az adott tevékenységet egyetlen személy is végzi;

Regime dos procedimentos para cumprimento de obrigações pecuniárias emergentes de contratos de valor não superior à alçada do tribunal de 1.^a Instância,

aprovado pelo Decreto-Lei n.º 269/98, 1 de setembro (Az 1998. szeptember 1-jei 269/98. sz. törvényerejű rendelettel jóváhagyott, az elsőfokú bíróság hatáskörét meg nem haladó összegű szerződésekből eredő vagyoni kötelezettségek végrehajtására irányuló eljárások rendszere; a továbbiakban: RPCOPEC): különösen a 7. cikk.

Az ügy tényállása és az alapügy rövid ismertetése

- 1 A fellebbező művészeti ügynökségként tevékenykedő, valamint ügynöki szerződés alapján színészek művészi életpályájának menedzselésével foglalkozó gazdasági társaság. Az ellenérdekű fél, CT, hivatása szerint színész, aki a fellebbezővel 2017. június 30-ig tartó ügynöki szerződést kötött.
- 2 Az ügynöki szolgáltatásokért járó jutalék fejében a fellebbező 2017 májusában megegyezett egy televíziós műsorgyártóval az ellenérdekű fél televíziós sorozatban való szerepeltetéséről, és megállapodott az ellenérdekű fél szerződtetésének feltételeiről. A televíziós sorozatban való szereplés 2017 júniusában kezdődött és 2018. május végéig tartott.
- 3 A fellebbező e szolgáltatások tekintetében 2019. július 17-én kiállította a 2019/1. sz. számlát 19 188 euró összegről, amelyet az ellenérdekű fél mindeddig nem fizetett meg. A fellebbező előadja, hogy a jutalékra attól függetlenül jogosult, hogy az ügynöki szerződés 2017. június 30-án megszűnt, mivel az ügynöki jogviszony megszűnése előtt ő végezte e szerződés előkészítését, tárgyalását és megkötését.
- 4 A fellebbező a Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (lisszaboni kerületi bíróság, Portugália) előtt meghatározott összeg megfizetése iránti keresetet nyújtott be az ellenérdekű féllel szemben.
- 5 Végrehajtási jogcímként a fellebbező a Balcão Nacional das Injunções (a fizetési meghagyásos ügyekben eljáró nemzeti hivatal, Portugália) előtt indult fizetési meghagyásos eljárás keretében végrehajtási záradékkal ellátott fizetési meghagyást csatolta. Az említett eljárás 2019. október 24-én indult, és a végrehajtási záradékot 2020. január 23-án jegyezték fel.
- 6 A fellebbező végrehajtható összegként a 2019/1. sz. számlán szereplő 19 188 euró összeget jelölte meg, valamint a késedelmi kamatokat. A fizetési meghagyás iránti kérelem a 2017. június 1-jén termékértékesítés és szolgáltatásnyújtás tárgyában kötött szerződésre, valamint a 2017. június 1-jétől 2018. május 31-ig terjedő időszakra hivatkozott.
- 7 Az ellenérdekű fél kifogással élt a végrehajtási keresettel szemben, hivatkozva a fizetési meghagyásos eljárásban a kézbesítés hiányára, illetve érvénytelenségére, az eljárás típusának téves megválasztására, a végrehajtás keretében a passzív legitimáció hiányára, továbbá a végrehajtás tárgyát képező követelés elévülésére.

- 8 A Tribunal Judicial da Comarca de Lisboa (lisszaboni kerületi bíróság) úgy ítélte meg, hogy a végrehajtási kereset ellen emelt kifogás elfogadható, következésképpen a végrehajtást megszüntette.
- 9 A fellebbező ezt követően fellebbezést nyújtott be a Tribunal da Relação de Lisboa-hoz (lisszaboni fellebbviteli bíróság), amely a kérdést előterjesztő bíróság.

Az alapeljárás feleinek lényeges érvei

A fellebbező álláspontja

- 10 A fellebbező úgy véli, hogy a felek között az ügynöki szerződéssel létrejött ügynöki kapcsolat a 62/2013. sz. törvényerejű rendelet 3. cikkének b) pontja értelmében vett kereskedelmi ügyletnek minősül.
- 11 A fellebbező által nyújtott szolgáltatások a színésznóként dolgozó ellenérdekű fél szakmájához kapcsolódnak, és az utóbbi szakmai tevékenységének megvalósítására irányulnak, így egyik fél sem tekinthető fogyasztónak, ami a 62/2013. sz. törvényerejű rendelet 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja szempontjából fontos, amely a fogyasztókkal kötött szerződéseket kizárja a hatálya alól.
- 12 Ezenkívül, éppen azért, mert az ellenérdekű fél egyéni vállalkozó színésznő, és a szóban forgó ügynöki szerződést e minőségében kötötte, a 62/2013. sz. törvényerejű rendelet 3. cikkének d) pontjában foglalt „vállalkozás” fogalma alá kell sorolni.
- 13 Ebből következik, hogy a fellebbező részéről a fizetési meghagyásos eljárás igénybevétele megfelel a törvényben előírt objektív és szubjektív követelményeknek, és a megfelelő eljárási eszköz az ellenérdekű fél által nem teljesített kötelezettség érvényesítésére, ezért meg kell állapítani, hogy a végrehajtható jogcím érvényes.
- 14 Következésképpen a fellebbezésnek helyt kell adni, a megtámadott ítéletet hatályon kívül kell helyezni, és az ügyet vissza kell utalni az elsőfokú bírósághoz az eljárás folytatása végett.

Az ellenérdekű fél álláspontja

- 15 Az ellenérdekű fél szerint az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg, hogy a követelt összeg megfizetésének bírói úton történő érvényesítésére a fizetési meghagyásos eljárás alkalmazása nem elfogadható, mivel az a szerződés, amelyből az említett összeg megfizetésére vonatkozó kötelezettség származik, nem tartozik a kereskedelmi ügylet fogalmába. Ahhoz ugyanis, hogy kereskedelmi ügyletnek minősüljön, a törvény szerint az szükséges, hogy a szerződés vállalkozások vagy vállalkozások és hatóságok között jöjjön létre, ami a jelen ügyben nyilvánvalóan nem áll fenn, ugyanis nem vállalkozások vagy

vállalkozások és hatóságok, illetve üzleti tevékenységet folytató személy közötti kapcsolatról van szó, hiszen az ellenérdekű fél színész.

- 16 Az ellenérdekű fél védekezésében a kereskedelmi ügylet és a vállalkozás fogalmának a 2000. június 29-i 2000/35/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv alkalmazásában történő értelmezése tekintetében a Bíróság 2016. december 15-i Nemeč ítéletére (C-256/15, EU:C:2016:954) hivatkozik, amelyben a Bíróság megállapítása szerint ahhoz, hogy valamely természetes személy a „vállalkozás” fogalma alá tartozzon, illetve ahhoz, hogy az általa lebonyolított ügylet „kereskedelmi” ügyletnek legyen minősíthető, nem elegendő, ha e személy ügyletet köt. Szükséges továbbá, hogy i. e személy e tevékenység vagy önálló szakmai tevékenység keretében szervezetként járjon el, ami azt jelenti, hogy az említett személy, bármi legyen is a nemzeti jog szerinti jogi formája és státusza, strukturált és folyamatos formában végzi e tevékenységet, amely tevékenység így nem korlátozódhat mindössze egy adott, különálló szolgáltatásnyújtásra, és ii. az érintett ügyletnek az említett tevékenység körébe kell tartoznia.
- 17 A jelen ügy tárgyát képező ügynöki szerződés nem vállalkozások között létrejött szerződés volt, és ezért nem tekinthető kereskedelmi ügyletnek. Az ilyen szerződés megkötéséből nem lehet arra következtetni, hogy a színésznői hivatást gyakorló ellenérdekű fél strukturált és folyamatos gazdasági tevékenységet végez, illetve önálló szakmai tevékenységet folytat a kereskedelem területén.
- 18 Nem befolyásolja a szerződésben részes felek jogi minősítését, hogy e szerződést az ellenérdekű fél [kezdetben] „kereskedelmi forgalmazási” szerződésként kezelte.
- 19 Az ellenérdekű fél ugyanis szellemi szabadfoglalkozású színész, aki szellemi szolgáltatásokat nyújt meghatározott szakmai képezés alapján, bizalmi viszonyban, személyes munkavégzés keretében, így nem tartozik a kereskedő fogalmi körébe.
- 20 Ezenfelül a fizetési meghagyásos eljárás tekintetében az ellenérdekű fél előadja, hogy a fellebbező nem bizonyította, hogy sort kerített volna az első fizetési felszólításra, aminek következtében nem tekinthető bizonyítottnak, hogy az ellenérdekű fél megkapta a 2019/1. számú számlát. Ezen túlmenően az ellenérdekű fél a fizetési meghagyásos eljárás keretében az ellentmondás előterjesztésének lehetőségére vonatkozó értesítés kézbesítésének hiányára, illetve érvénytelenségére hivatkozik, ami a meghozott intézkedések érvénytelenségéhez vezet. Mivel az ellenérdekű felet nem értesítették, az ügyet különleges eljárás keretében megállapítási kereset útján kell elbírálni, a végrehajtási záradékot nem tartalmazó fizetési felszólítás alapján.
- 21 Az ellenérdekű fél ezenfelül azt állítja, hogy az ügynöki szerződés nem közte és a fellebbező között jött létre, hanem a fellebbező és a CT Unipessoal, Lda. társaság között. Ily módon az ellenérdekű fél nem jogosult végrehajtás alá vont félként beavatkozni a jelen eljárásba.

- 22 Ezen túlmenően az ügynöki szolgáltatásnyújtással kapcsolatos követelések két év elteltével elévülnek. Amikor a fellebbező a fizetési meghagyás iránti kérelmet benyújtotta, az állítólagosan neki járó jutalékkal kapcsolatos követelés már jó ideje elévült.
- 23 Az ellenérdekű fél előadja továbbá egyrészt azt, hogy a fellebbezővel kötött szerződése már jóval a televíziós műsorgyártóval kötött gyártási szerződés megszűnése előtt véget ért, másrészt azt, hogy a fellebbező nem működött közre a televíziós műsorgyártóval való szerződéskötésben, és nem ő segítette elő annak megkötését, ugyanis az ellenérdekű fél egyedül folytatta le az e szerződés feltételeire vonatkozó végső tárgyalásokat. Ezen okokból kifolyólag a fellebbezőt nem illeti meg jutalék.
- 24 A fenti megfontolások összességére tekintettel, bár az elsőfokú bíróság a fentiekben kifejtett indokokat nem vizsgálta megfelelően, e körülmény a jogvita kimenetelét nem befolyásolta. A megtámadott ítélet nem tartalmazott értelmezési hibát a 62/2013. sz. törvényerejű rendelet 3. cikke b) és d) pontja tekintetében, ezért azt teljes egészében helyben kell hagyni.

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem rövid indokolása

- 25 Az előterjesztő bíróság azt vizsgálja, hogy történt-e tévedés az eljárás típusának megválasztását illetően.
- 26 A törvény értelmében minden végrehajtás alapja a végrehajtási kereset tárgyát és korlátait meghatározó jogcím, míg annak hiánya vagy a végrehajthatóság hibája okot ad a végrehajtás kifogásolására. Így minden olyan esetben, amikor a kötelezettséghez nem társul megfelelő végrehajtható jogcím, illetve túllépi annak korlátait, a végrehajtható jogcím hiánya hibát képez. Következésképpen a végrehajtható jogcím hiánya szükségszerűen a végrehajtás megszűnését eredményezi.
- 27 A jelen ügyben az elsőfokú bíróság úgy ítélte meg, hogy a szóban forgó fizetési meghagyás nem képez végrehajtható jogcímet, mert a végrehajtási eljárás iratanyagában szereplő számlán feltüntetett összeg meghaladta a 15 000 eurót, és mivel az ellenérdekű fél nem minősül vállalkozásnak, a fellebbező nem indíthatott volna ellene ilyen eljárást.
- 28 A fizetési meghagyás kibocsátásának kérelmezéséhez való jogot a 62/2013. sz. törvényerejű rendelet 10. cikke a fogyasztókat nem érintő kereskedelmi ügyletekben a hitelező számára a követelés összegétől függetlenül biztosítja – azaz akkor is, ha meghaladja a fizetési meghagyás általános rendszerében (a RPCOPEC 7. cikke értelmében) felső korlátként meghatározott 15 000 eurót.
- 29 A 62/2013. sz. törvényerejű rendelet 2. cikkének (1) bekezdésében és (2) bekezdésének a) pontjában, valamint 3. cikkének b) pontjában foglalt

rendelkezésekre tekintettel olyan kereskedelmi ügyletekből eredő követelésekről van tehát szó, amelyekben fogyasztó nem vesz részt.

- 30 Az előterjesztő bíróság ezután a fizetési meghagyásos eljárás objektív és szubjektív feltételeit vizsgálja.
- 31 Az objektív feltételek tekintetében a *szereződésből eredő vagyoni kötelezettség* (a 269/98. sz. törvényerejű rendelet 1. cikke) és a *kereskedelmi ügylet* (a 62/2013. sz. törvényerejű rendelet 3. cikkének b) pontja) fogalma fontos. A szubjektív követelmények tekintetében a *fogyasztó* (a 62/2013. sz. törvényerejű rendelet 2. cikke (2) bekezdésének a) pontja), a *hatóság* (a 62/2013. sz. törvényerejű rendelet 3. cikkének c) pontja) és a *vállalkozás* (a 62/2013. sz. törvényerejű rendelet 3. cikkének d) pontja) fogalma alapvető.
- 32 A jelen ügyben a végrehajtási záradékkal ellátott okirat olyan számla megfizetésére irányult, amely ügynöki szerződés alapján a fellebbező, mint ügynök állítása szerint az ellenérdekű félnek a hivatásos színésznőként folytatott tevékenysége keretében nyújtott szolgáltatásokra vonatkozott.
- 33 Ebből következik, hogy a szerződés, mint a követelés alapja és a szoros értelemben vett vagyoni jelleg, azaz a pénzüsszeg megfizetésére vonatkozó kötelezettség objektív követelményei teljesülnek. E vonatkozásokat a felek nem vitatják.
- 34 A vita azon kérdés körül forog, hogy a kereskedelmi ügylet a 62/2013. sz. törvényerejű rendelet 3. cikkének b) pontjában meghatározott objektív feltétele, valamint a vállalkozói minőség e rendelet 3. cikkének d) pontjában meghatározott szubjektív feltétele teljesülnek tekinthető-e.
- 35 Az előterjesztő bíróság emlékeztet arra, hogy e törvényerejű rendelet ültette át a 2011/7/EU irányelvet a nemzeti jogba, amely az ugyanezen tárgykört szabályozó 2000/35/EK irányelv helyébe lépett és azt hatályon kívül helyezte.
- 36 A 62/2013. sz. törvényerejű rendelet 3. cikkének b) pontja kereskedelmi ügyletnek minősíti azt az ügyletet, amelyben vállalkozások vesznek részt, és amelynek tárgya (pénzbeli) ellenérték fejében áruk adásvétele vagy szolgáltatások nyújtása.
- 37 Ezért helyénvaló elemezni a felek között létrejött szerződés szerkezetét. Az alkalmazandó eljárási forma vizsgálatához figyelembe kell venni a fizetési meghagyás iránti kérelemben megjelölt tárgyat és jogalapot, tekintettel egyúttal arra, hogy e kérelemben a fellebbező azt állítja, hogy „ügynökségként járt el” az ellenérdekű fél érdekében.
- 38 Az ügynöki szerződést a Decreto-Lei n.º 178/86, de 3 de julho (1986. július 3-i 178/86. sz. törvényerejű rendelet) szabályozza, amely szerint az ügynöki szerződés olyan szerződés, amelynek keretében az egyik fél díjazás fejében vállalja, hogy elősegíti a másik fél javára szóló szerződések megkötését.

- 39 Egyfelől a jogelmélet az ügynöki szerződést kereskedelmi szerződésnek minősítette. Másfelől az ítélkezési gyakorlat nem adott egyöntetű választ azon kérdésre, hogy a művészi életpályára vonatkozó ilyen szerződés ügynöki szerződésnek minősül-e.
- 40 Mivel az ügynöki szerződés egyfajta kereskedelmi megbízási szerződés, ahhoz nyilvánvalóan nem férhet kétség, hogy a fellebbező által végzett tevékenység szolgáltatásnyújtásnak minősül. Így a kereskedelmi ügylet fogalmának objektív szempontja teljesül.
- 41 Az előterjesztő bíróság arra a következtetésre jut, hogy a jelen ügyben teljesülnek azon objektív feltételek, amelyeknek a fizetési meghagyásos eljárás alkalmazása kereskedelmi vonatkozásban alárendelt.
- 42 Ami a vállalkozói minőség szubjektív feltételét illeti, az előterjesztő bíróság megállapítja, hogy az ügynöki szerződés, amelynek alapján a fizetési meghagyás iránti kérelemhez csatolt számlán feltüntetett szolgáltatásnyújtás történt, a fellebbező – egy gazdasági társaság – és az ellenérdekű fél – egy természetes személy – között jött létre.
- 43 Ezért meg kell határozni, hogy mindkét fél a vállalkozás jogi fogalma alá tartozik-e, miszerint önálló gazdasági vagy szakmai tevékenységet folytató szervezet, még ha az adott tevékenységet egyetlen személy is végzi (a 2011/7/EU irányelv 2. cikkének 3. pontja).
- 44 A fellebbező e kategóriába sorolása nem vet fel kétséget. A jogvita az ellenérdekű fél tekintetében merül fel.
- 45 Mivel a fellebbező a fizetési meghagyás iránti kérelemben azt állította, hogy az ellenérdekű fél színésznő, és e karrierjének előmozdítása képezte a fellebbezővel kötött ügynöki szerződése tárgyát, az ő természetes személyként végzett tevékenységének fogalmát szükséges szakmai vonatkozásban vizsgálni.
- 46 A 2011/7/EU irányelv (10) preambulumbekzdése, amely kifejezetten kimondja, hogy „ezen irányelv [a szellemi szabadfoglalkozásúakra is] kiterjed”, abba az irányba mutat, hogy a szellemi szabadfoglalkozásúak a vállalkozás tág fogalmába tartoznak.
- 47 Tekintettel arra, hogy a fizetési meghagyás iránti kérelemben kifejtett érvek szerint az ellenérdekű fél színésznő, és a fellebbezővel kötött ügynöki szerződése a szellemi szabadfoglalkozásúaként végzett szakmai tevékenységének előmozdítására irányult, ez *prima facie* azt jelzi, hogy az ellenérdekű fél vállalkozásnak minősül.
- 48 Az előterjesztő bíróság az ellenérdekű fél által hivatkozott Nemeč ítéletre utal, amellyel kapcsolatban megállapítja, hogy a „folyamatos” fogalomnak a Bíróság által említett pontosítása nem ad okot kétségre, mivel egy adott tevékenység rendszeres és folyamatos végzése ilyennek minősül. A kétségek azzal

kapcsolatban merülnek fel, hogy mi értendő a *szervezetként való működés és e tevékenység strukturált formában történő végzése* alatt. A Nemeč ítélet egy olyan iparos szakmai tevékenységre vonatkozik, aki e tevékenység önálló kisiparosként történő gyakorlására jogosító engedéllyel rendelkezik. Az ilyen tevékenység végzése feltételezi, hogy az illetőnek strukturált termelési eszközökkel kell rendelkeznie.

- 49 E kétségek a 2011/7/EU irányelv keretében is fennállnak, mivel az említett irányelvben a *kereskedelmi ügylet* és a *vállalkozás* fogalmának meghatározása megegyezik a Nemeč ítélet alapjául szolgáló 2000/35/EK irányelvben foglaltakkal.
- 50 A Nemeč ítéletben és a jelen ügyben vizsgált tényállás közötti különbségek nem teszik lehetővé a Bíróság által az említett ítéletben levont következtetések egyértelmű átvételét. Ezenfelül az előterjesztő bíróság nem talált a Bíróságtól olyan más ítéletet, amelyben a szóban forgó szabályok értelmezéséről határozott volna.
- 51 A 2011/7/EU irányelv (5) és (10) preambulumbekkezdésének, valamint 2. cikke 1. és 3. pontjának értelmezése tekintetében tehát továbbra is érthető kétségek állnak fenn, márpedig ezen értelmezés központi szerepet játszik a jelen ügyben felmerült jogvita eldöntésében.
- 52 Következésképpen az előterjesztő bíróság úgy határoz, hogy felfüggeszti az eljárást, és a fenti kérdést az EUMSZ 267. cikk alapján előzetes döntéshozatal céljából a Bíróság elé terjeszti.